

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

VERSLAG AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende de werkwijze en de voorwaarden inzake de verkoop en exploitatie van hout en andere bosproducten uit openbare bossen

1. INLEIDING

Dit verslag aan de Vlaamse regering is er op gericht een systematische en algemeen kenbaar gemaakte toelichting te verschaffen bij het besluit van de Vlaamse regering houdende de werkwijze en de voorwaarden inzake de verkoop en exploitatie van hout en andere bosproducten uit openbare bossen.

Daartoe wordt er in een eerste deel een algemene situering gegeven, met daarbij een duiding bij de rechtsgronden waarop dit besluit gebaseerd is.

Daarna volgt een artikelsgewijze bespreking. Bij elk artikel wordt er, zo mogelijk en relevant, toegelicht waartoe het artikel dient, wat de beknopte inhoud is van het artikel, welke de verbanden er zijn met andere bepalingen in het besluit en wordt er de nodige terminologische en inhoudelijke toelichting gegeven.

2. ALGEMENE SITUERING

Het ontwerp van besluit geeft uitvoering aan verschillende bepalingen van het Bosdecreet, waarbij de Vlaamse Regering in de uitvoering ervan moet voorzien.

Artikel 6, §2, 1°, van de Bijzondere wet van 8 augustus 1980 bepaalt dat de betrokken regeringen onderling overleg moeten plegen wat betreft de bijzondere bepalingen betreffende de bossen gelegen op het grondgebied van meer dan één gewest. Uit te vaardigen bepalingen met betrekking tot de houtverkoop en het merken van bomen zijn van toepassing op de Vlaamse bossen die grenzen aan de Waalse en Brusselse bossen. Daaruit volgt dat de verplichting van artikel 6, §2, 1°, hier nageleefd moet worden. Het voorontwerp werd bijgevolg na eerste principiële goedkeuring besproken op de Interministeriële Conferentie Leefmilieu van 18 maart 2019.

De huidige regelgeving inzake houtverkoop en -exploitatie in openbare bossen verhindert een eigentijdse, minder tijdrovende en meer optimale aanpak van de verkoop en exploitatie van hout uit openbare bossen. Deels is dit te wijten aan te stringente bepalingen die verhinderen dat niet tijdig flexibel kan worden ingespeeld op de evolutie in maatschappelijke noden en nieuwe inzichten met betrekking tot een efficiënter, effectiever

en rendabeler beheer. Een te verwachten toename van het gebruik van de grondstof hout via cascadering of lokale, circulaire economie moet kunnen gevaloriseerd worden via de meest aangewezen verkoopmethode. Vernieuwende technologische ontwikkelingen laten het gebruik van efficiëntere verkooptechnieken toe, wat door sommige artikelen in de huidige regelgeving echter wordt belemmerd. Ook zijn enkele bepalingen niet meer in lijn met de Europese regelgeving inzake het vrij verkeer van goederen en diensten. Een aantal artikelen uit de huidige regelgeving, vooral van technische of organisatorische aard, zal, al dan niet in aangepaste vorm, worden opgenomen in de verkoopsvoorwaarden bij de verkoop van de bomen. De vernieuwing houdt ook in dat de markt toegankelijker wordt gemaakt voor meer betrokkenen uit de sector. De nieuwe regelgeving realiseert een vereenvoudiging door 3 bestaande regelgevingen m.b.t. de verkoop en exploitatie van hout uit openbare bossen in één nieuw besluit te vatten en overbodige administratieve stappen te vermijden. In dit nieuwe besluit wordt de openbaarheid en transparantie van de werkwijze en het respect voor de mededinging steeds gegarandeerd.

3. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Toelichting bij de artikelen 1 en 2

Deze artikelen behoeven geen nadere toelichting.

Toelichting bij artikel 3

Voor het merken van bomen ten behoeve van kapping of verkoop worden overeenkomstig de momenteel geldende regelgeving "hamers" gebruikt. In feite is een dergelijke hamer een bijl waarbij aan de achterzijde van het snijvlak een zegel is aangebracht die, na het plaatselijk ontschorsen van de boom met de bijl, in het ontschorste stamvlak wordt geslagen. In de praktijk blijkt die manier van merken niet steeds efficiënt en zelfs technisch dikwijls niet haalbaar. Zeker in jonge bosbestanden, vooral van naaldhout, is het aanbrengen van zo'n merk van de hamer op dunne boompjes bij de eerste noodzakelijke dunningen vrij zinloos en omwille van het dikwijls zeer grote aantal bomen ook bijzonder tijdrovend. Bovendien zijn bij het vellen van naaldhoutbestanden met de moderne technologische middelen, zoals een harvester (zelfrijdende houtoogstmachine die geheel gemechaniseerd bomen in één arbeidsgang velt, onttakt, opmeet, doorkort en stapelt), de gehamerde merktekens moeilijk zichtbaar, zeker wanneer de velling geruime tijd na het merken van de bomen gebeurt. Alternatieve manieren van merken, om de zichtbaarheid van de merken te verbeteren en de werkduur aanzienlijk in te korten en daardoor de kostenefficiëntie te verhogen, worden nu al gebruikt. Het gaat daarbij met name om het gebruik van een rits (een gebogen mes waarmee blijvende krassen in de schors worden getrokken) en van verf. Voor bomen met grotere afmetingen of van een zichtbaar hogere kwaliteit (hogere waarde) kan het hameren behouden blijven. Gezien de snelle technologische ontwikkelingen is het niet ondenkbaar dat zich op vrij korte termijn nog nieuwe markeringsmethoden aandienen die ook op de exploitatie van bomen toepasbaar kunnen zijn. Daarom is het noodzakelijk meerdere manieren van merken van de bomen toe te laten.

Toelichting bij artikel 4

De mogelijkheid tot een verkoop van hout via een online platform is een essentiële vernieuwing binnen de regelgeving voor openbare bossen en wordt in sommige van onze buurlanden reeds toegepast voor al dan niet omvangrijke houtverkopen. De online verkoop van vooral brandhoutloten van particuliere bouseigenaars via erkende bosgroepen in Vlaanderen werd recent al gestart. Binnen het Agentschap voor Natuur en Bos is de uitwerking van een online platform voor verkoop van hout uit openbare bossen in ontwikkeling. Dit platform kan worden ingeschakeld voor de verkoop van loten hout op om het even welk tijdstip tijdens het jaar en gedurende een bepaalde periode. Het is aangewezen de meest geschikte verkoopwijze te kunnen kiezen in functie van de aard van de aangeboden loten (bijvoorbeeld brandhout of zaaghout voor de lokale markt, hout voor

professionelen/particulieren) en de omvang of specificiteit van de loten (kwaliteitshout, hout geschikt voor mo-lenbouw, nicheproducten,...). Er wordt verwacht dat ook het koperpotentieel door het gebruik van een online platform zal verbreden.

Toelichting bij artikel 5

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Toelichting bij artikel 6

Een te verkopen lot bomen omvat dikwijls stammen van verschillende boomsoorten, bovendien met verschillende afmetingen (diameter) en van uiteenlopende stamkwaliteit. Ook als een lot bestaat uit slechts 1 boomsoort, komen er meestal verschillende sortimenten (afmetingen) en stamkwaliteiten in voor. Al die factoren bepalen mee het mogelijke gebruik van die bomen voor bepaalde toepassingen of markten (zoals hout voor timmerwerken, bouwhout, meubelhout, fineerhout, houtplatenindustrie, brandhout, muziekinstrumentenbouw, hobbymarkt en andere nichemarkten). Eenzelfde lot kan bestaan uit bomen die wel kwaliteitsvol zijn voor timmerhout of de houtplatenmarkt maar niet voor hoogwaardige fineerproductie: kwaliteit wordt dus mee bepaald door de eisen voor het product dat met dat hout zal worden gemaakt.

Bij de verkoop van de bomen is niet gekend wat de potentiële kopers op het oog hebben inzake het gebruik of de verdere verhandeling van de stammen. Op eenzelfde lot kunnen dus liefhebbers bieden met heel uiteenlopende gebruiksintenties voor het gekochte hout. Daarom moeten zij zelf op terrein beoordelen in welke mate de kwaliteit van de aangeboden loten tegemoet komt aan hun beoogde afzetmogelijkheid. Vandaar dat loten worden verkocht zonder waarborg van kwaliteit, zoals §1 aangeeft.

In §2 wordt voor het aantal bomen per lot, zoals vermeld in de verkoopcatalogus, een mogelijke foutenmarge van 3% opgenomen om kleine vergissingen op te vangen die sporadisch optreden bij het digitale verwerkingsproces tussen het opmeten van de bomen op het terrein en de samenstelling van de loten voor de verkoopcatalogus (vooral bij een groot aantal bomen van zeer beperkte omvang). De weerslag op het afgeleverde totale stamvolume van het lot is in die uitzonderlijke gevallen uiteindelijk verwaarloosbaar.

Toelichting bij artikel 7

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Toelichting bij artikel 8

Een bod is onvoldoende wanneer de minimale verkoopprijs niet wordt gehaald. De verkoopprijs van een lot is vooraf geraamd op basis van de marktwaarde. De marktwaarde is onder andere afhankelijk van de huidige verkoopprijzen van de te koop gestelde boomsoorten (waarbij afmetingen en kwaliteit van de stammen sterk bepalend zijn), de omvang van het lot, de moeilijkheidsgraad van de exploitatie (terreinomstandigheden, bereikbaarheid, aard van het bosbestand, ...) en de specifieke exploitatievoorwaarden (exploitatietermijn, verplichte onderbrekingen, toegelaten tuigen, rekening houden met recreatief medegebruik etc.).

Toelichting bij artikel 9

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Toelichting bij artikel 10

De 'commandverklaring' wordt soms ook 'aanwijzing van lastgever' genoemd (in omgangstaal: 'stroman'). Hierbij wordt de ogenschijnlijke koper (de 'gecommandeerde') aangeduid door de

werkelijke koper (de 'command') om op de verkoop in zijn plaats te kopen. De werkelijke koper moet op de verkoopzitting reeds gekend zijn om na te gaan of de commandverklaring kan worden aanvaard (bijvoorbeeld indien de command op het ogenblik van de verkoop geen erkende koper is of tijdelijk is geschorst in het kader van de erkenningsregeling voor kopers en exploitanten van hout uit openbare bossen, waardoor hij uitgesloten is bij de houtverkoop).

Toelichting bij artikel 11

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Toelichting bij artikel 12

De manier van betalen van de verkoopprijs kan afhankelijk van de hoogte van de verkoopprijs gebeuren op verschillende manieren: ofwel gehele of gedeeltelijke contante betaling, ofwel betaling in schijven. De werkwijze en praktische modaliteiten worden omschreven in de verkoopsvoorwaarden.

Toelichting bij de artikelen 13 t.e.m. 16

Deze artikelen behoeven geen nadere toelichting.

Toelichting bij artikel 17

Het bedrag voor een lot van gering belang, vermeld in het eerste lid, is vergelijkbaar met het drempelbedrag dat in de wetgeving overheidsopdrachten wordt gehanteerd voor "overheidsopdrachten met beperkte waarde via aanvaarde factuur". Voorbeelden van dergelijke loten zijn hout voor de productie van hockeysticks, houtsoorten met gewenste vorm of afmetingen voor muziekinstrumentenbouw of molenbouw, houtloten die de vraag van een lokale markt kunnen honoreren of faciliteren (zoals productie houten speeltuigen, tuinhout, e.a.). Heel dikwijls komt de vraag voor dergelijke producten van slechts één of enkele gegadigden, met een verkoopprijs die doorgaans aanzienlijk hoger ligt dan bij een gewone verkoop van dat hout (al dan niet als onderdeel van een groter lot).

Met loten van gering belang worden hoofdzakelijk loten bedoeld met een waarde die kleiner is dan 30.000,00 EUR. Dit drempelbedrag komt uit de regelgeving overheidsopdrachten, een regelgeving die bij uitstek gericht is op het respecteren van gelijkheid en mededinging. Deze regelgeving, gebaseerd op Europese richtlijnen (meest recent de Richtlijn 2014/24/EU), organiseert de toegang van marktspelers tot opdrachten van aanbestedende diensten. Twee hoofddoelen worden daarin nagestreefd: de aanbestedende dienst in staat stellen het kwalitatief beste product aan te kopen tegen de best mogelijke prijs door een zo ruim mogelijke mededinging, en tegelijk, – door die ruime mededinging –, iedereen de kans te geven mee te dingen naar de uitvoering van die opdracht.

Dezelfde principes die gelden bij het aankoopproces in het kader van overheidsopdrachten, worden in casu toegepast bij het verkoopproces van hout en andere bosproducten: de verkopen zijn in beginsel openbaar, zodat iedereen die enige interesse heeft, toegang heeft tot de procedure en een bod kan doen waardoor de verkopende overheid de beste verkoopprijs krijgt. Maar, analoog met de regelgeving overheidsopdrachten, worden in bepaalde omstandigheden, kleinere of 'beperkte' procedures efficiënter bevonden: voor loten met gering belang, met hout die bedoeld is voor een specifieke markt (hockeysticks, muziekinstrumenten, ...), is een beperkt marktaanbod doelgerichter.

Daarnaast wil het Agentschap zich het recht voorbehouden om in uitzonderlijke gevallen – dit wil zeggen: gevallen waarin de omstandigheden uitgebreid worden gemotiveerd –, om redenen van duurzaamheid (lokale verwerking in korte keten), die beperkte procedure te kunnen voeren voor loten met een maximale waarde van 144.000,00 EUR. Dat drempelbedrag komt inderdaad ook uit de

regelgeving overheidsopdrachten, waar het geldt als één van de toepassingsgevallen voor de uitzonderingsprocedure van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking, waarbij gericht minstens drie firma's worden verzocht een offerte in te dienen. Ook in het kader van de houtverkoop valt dit aldus te verantwoorden, gezien het uitzonderlijk karakter, waarbij lot per lot dient gemotiveerd te worden waarom er afgeweken wordt van het principe van de openbare verkoop. De motivering dient zich voornamelijk te baseren op duurzaamheidsoverwegingen én er moet steeds een minimum aan mededinging worden georganiseerd.

De reden voor deze onderhandse verkoop schuilt aldus in het principe van ondersteuning van de lokale en regionale houtverwerkende markt, door het aanleveren van duurzaam geproduceerd hout voor de verwerking tot 'houtproducten van hier'.

Daarnaast is het aangewezen om in een bijzondere procedure te voorzien, om lokale houtverwerkers te kunnen bevoorraden met specifieke houtloten. In de praktijk gaat dit over de ondersteuning van de lokale en regionale houtverwerkende markt, door het aanleveren van duurzaam geproduceerd hout voor de verwerking tot "houtproducten van hier" (het korte keten principe). Dit komt veelal ook tegemoet aan het cascaderingprincipe dat streeft naar een zo duurzaam mogelijke verwerking tot een eindproduct met hogere waarde, zoals bijvoorbeeld meubels gemaakt uit kwaliteitshout, zo mogelijk uit de regio (eerder dan dit hout te exporteren en te laten verwerken in laagwaardige producten die terug worden geïmporteerd). Hiervoor wordt een procedure voorzien vergelijkbaar met de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking uit de wetgeving overheidsopdrachten, waarbij een gericht aanbod van één of meer loten naar minstens 3 gespecialiseerde verwerkers wordt gestuurd. Het vergelijkbaar drempelbedrag wordt opgelegd.

Het vierde lid van dit artikel bepaalt dat loten van gering belang onderhands verkocht mogen worden als de verkoopwaarde gehaald wordt. Dit is geen afwijking/uitzondering op de procedure, maar dit is expliciet vermeld om aan te geven dat er niet onder de geraamde verkoopwaarde onderhands kan worden toegewezen.

Toelichting bij de artikelen 18 t.e.m. 20

Deze artikelen behoeven geen nadere toelichting.

Toelichting bij artikel 21

De manier waarop de mededelingen zoals genoemd in §1 en §2 moeten gebeuren, wordt vermeld in de verkoopsvoorwaarden voor de betrokken loten. Gebruikelijk gebeurt dit telefonisch of per e-mail, maar nieuwe communicatievormen in de toekomst worden niet uitgesloten en kunnen dan in de verkoopsvoorwaarden worden opgenomen.

Toelichting bij artikel 22

Voorbeelden van vermijdbare schade zijn: gekochte bomen samen met hun kruin laten vallen in bosverjongingsgroepen, stambeschadiging van niet verkochte bomen door het onoordeelkundig ruimen van gekochte bomen, het stapelen van gevelde bomen tegen onbeschermd niet verkochte bomen en het stapelen van bomen op kwetsbare plaatsen buiten de toegestane stapelplaatsen.

Toelichting bij artikel 23

Waardevolle wetenschappelijke waarnemingen kunnen bijvoorbeeld zijn het (tijdelijk) voorkomen van zeldzame of beschermde dieren of een bedreigde plantensoort die tijdens het aanduiden van de bomen voor kapping niet werd opgemerkt, of niet kon worden opgemerkt.

Toelichting bij de artikelen 24 t.e.m. 29

Deze artikelen behoeven geen nadere toelichting.

Toelichting bij artikel 30

Met dit artikel wordt bedoeld dat de kopers op een transparante manier op de hoogte worden gebracht, gebruikelijk via de verkoopsvoorwaarden, hoe de controle op de exploitatie kan gebeuren. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren via steekproefsgewijze opmeting van proefvlakken in de loten vóór en na exploitatie. Door deel te nemen aan de verkoop verklaren zij zich akkoord met de verkoopsvoorwaarden en dus ook met de wijze van proefvlakcontrole. Dit moet eventuele discussies achteraf uitsluiten.

Toelichting bij de artikelen 31 en 32

Deze artikelen behoeven geen nadere toelichting.

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,

Koen VAN DEN HEUVEL